

je vse štiri telice zvagat. Potem je pa to skušnjo narobe naredil: tiste dve, ki ste dobivale prvih 14 dni namočeno deteljo, ste dobivale skozi družih 14 dni suho; une dve pa, kterima je kladel poprej suho, ste dobivale zdej namočeno. Po tem je vse spet zvagat. In kolikšen je bil razloček? Le za dober funt (libro). — Če pa se pomisli, da namakanje delo in stroškov prizadene, je očitno, da se tamali razloček ne izplača.

Res pa je, da so telice poparjeno deteljo hitreje in raji pojedle, namočeno v 45 minutah, suho v eni uri. Namočena klaja je tedaj zlo enaka frišni: živina jo raji je. O tacih okoljsinah tedaj, ko želi gospodar svojo živino hitro spitati (odebeliti), je koristno, ji klasti namočeno hrano. Tudi mladi živini, ko se odstavi od matere in še tako dobro kot stara zvečiti ne more, tekne namočena klaja bolj kakor suha.

Tudi pri molznih kravah je Boussingault skušal namočeno in suho klajo skozi 14 dni, pa nobenega razločka ni bilo, da bi se bilo po namočeni klaji več mleka namolžlo.

Vsaka reč se mora tedaj natanko in na drobno skusiti, da se pravo zvē.

Starogodovinski pomenki.

Mitologiški kraji.

Razložil Davorin Terstenjak.

Med rekama Muro in Dravo, med rečicama Ščavnico in Pesnico v domači konjobjubnih murskih Polancev, bistrih in bogato nadarjenih Ščavničarjev in krepkih rokodelnih Pešničarjev v okolici čebularjev ali lukarjev dravskih Polancev opominja skoro vsaki potok in breg, vsaka srenja in ves na bogočastje starih Slovencev. Posebno nahajamo spomin na Višnuizem in Shivaizem; prvi se pokazuje skoro v vsih svojih Avatarih. Od ogerske meje — od bogatih ljutih berd, kakor se lotmerške gorice v starih pismih nahajajo, gor do slovenskih rodovitnih goric se uverstuje ves za vesjo, ktera je ime dobila ali po kakošnem božanstvu ali po simbolu starih indoslovenskih božanstev.

Začnimo pri ogerski meji: Tam najdemo Radoslavce in Godemarce, v njih bližini Radomerje in Radmerščak. Vishnu se veli v šesti avatari Rama *), to je, radosten godeč bog, ein fröhlicher, spieler, friedlicher Gott, kakor Dapper prav predstavlja; saj je veselje, radost in mir na svet prinesel. V sosesčini Radoslavcov in Godemarcov so Sitarovci ime dobivši po lepi ženi Sita, ktero je Rama-Radoslav — Radomir — Radogost rešil iz ječe orjaša Ravena.

Ne daleč od Sitarovec poldrugo uro so Rucmanci, tudi mitologiška ves, ker Rucmani se je velela lepa žena Kershna-Kersnikova. Gor od Radoslavce pridejo imena iz avatar Vishnovih; te so: Berkovci po častju Varaha-avatare ime dobivši, — častitelji bera — bermana — beruna — morjesca. — Za Berkovci pridejo kraj Ščavnice ležeči Žihlevci. Singha se v indiskem veli lev, od glagola singh, slovenski žig, žigati, žihati, nemški sengen, ker v zodijaku ima lev svoje mesto in naznanja žgavno letno solnce. Staremu imenu žig so novo lev, da se pomen ne pozabi, pridjali. Na celskih kamnih se najde ime Levcimmar in blizo Cela je ves Levc. Iz zidovja starega mesta pa se režijo leví podobe Vishnutove.

*) Tema besede „Rama“ je ram gaudere (slovenski goditi), ludere, glej „Bopp gloss. Sansc.“ s. v. Pis.

Tudi Shivaiti so med Radoslavci živeli in zato je v njihovi okolici ves Vugričevci po častju Shive Ugre (horridae, asperae Deae). Ne daleč od Vugričevce so Babinci, častitelji Bhavany-Babe.

Al kakor na rimsko-slovenskih kamnih nahajamo podobe združene častja Vishnuvega in Shivatovega, tako tudi vesi, in poleg Vugričevce so častitelji Buda-ta devete avatare Vishnuve — Budislavci in poleg Babine Noršanci, kateri imajo na dravskem polju brate, Možkance častitelje Vishnu — Nara. V bližini Berkovcev nahajamo Volehnece, prek čez breg Bočkovce; njihovi sosedi so Tèrbegovci, in rečica skozi ves tekoča Turja — vse častitelji vola, tēra, tura, boča Shivatovega. Tudi ime boč *) pomeni vola — bosa, ker tudi besedo bos (latinski) basvan (indiški) so naši predstariši poznali, kakor beseda Bosman (der Stierkuchen) od vsih starih narodov božanstvom darovana pogača pričuje. Kraj Bočkovcev najdemo zlobne stvarí Shivatove kakor Drakonce in Sēnčak po častju draka — sána — sēna (sánca, sēnca) Shivatovega **). Ne daleč od Drakonc in Sēnčaka najdemo imena Botkovce ali Butkovce nastavše po častju butov, buterov — peklenških slugov Shivatovih, in vsaki Ščavničar še pozna pesvko: „Da te tri buteri! dass dich drei T....!“ V bližini Butkovcev so Vratislavci. Shiva se je tudi velel Varavart restituens, vratitelju, povračnik dobrih in hudih del.

(Konec sledi.)

Drobtinčica brez zamere.

Sostavek v „Novicah“ pod naslovom: „Čigava je?“ me napelje nekaj povedati, kar mi že zdavnej na sercu leži. Mnogo naših slovenskih pisateljev namreč marsikaj iz družih jezikov prestavlja ali predeluje, pa delo za svojo izvirno robo prodava. Da pisatelj tudi druge pisatelje ali pevce včasí porabi, ni pregreha, al pregreha je, ako se ptuje blago za svoje lastno prodaja in se pisatelj z drugim perjem lepša. Naj bo vsak pisatelj ali pevec vsaj toliko pošten, da odkrito-serčno povē: od kod je reč ali predmet vzel in svoje delo napravil? Kdo bi hotel, koliko je že meni znano, iz nemškega ali iz latinskega itd. ukradenega razodeti, bi mnozega gospoda zamogel pred svetom za literarnega tata osramotiti.

J. H.

Kratkočasnice.

Zadnja volja. „Tak juter bote, gospod fajmošter, mojo zadnjo voljo zaslišali?“ — reče en mestjan svojemu fajmoštru. „Kako to? vašo zadnjo voljo? Kaj Vas ne bom še le juter poročal? Poroka in pa testament ne gresta vkup!“ „Pač, pač, gosp. fajmošter, juter bom še enkrat imel svojo voljo, pa bo zadnjikrat; za naprej bo le volja moje žene veljala.“

Čudna tolažba. Nek jud, ki je le špekuliral, kako bi si več premoženja pridobil, je prišel vēs žalosten iz sinagoge. En drug jud ga sreča in ga vpraša: brate! zakaj si tako pobitega serca? „I, kako da bi ne bil! Rabi nam je ravno razlagal, da vsi bomo prah, ker smo iz praha vzeti.“ „Si pravi norec, da te to žali! če bi bil iz zlata, in bi mogel postati prah, bi bila to

*) Visoka gora Boč pri Polčanih torej pomeni to, kar Tora. Na Pohorji je gora, kateri se pravi Turjak, kar so domači pisatelji krivo od Turkov izpeljevali. Poznam goro tudi na Pohorji, ktera ima podobo bikove glave, zato ji ljudstvo pravi turova glava. Pis.

**) Od besede sán, sēn, drak pride poznamljenje saní, der Schlitten, ker sanici imate podobo kačjo. Primeri koza žival, in koza orodje, bik žival, in bik peč lenišnica in bik tersov lók, kobilica, die Stutte in kobilica, der Auswuchs am Rebenstock, kokot ptič domači in kokot orodje pri pipi itd. Pis.

popolnoma pripravno drevo, če morebiti stari nemški z dolgo ravno dilo vendar naj popolnši ni!! Če se tam z nemškim plugom na nürnbergskim polji lahko orje in ga en sam konj vleče — kdo se bo temu čudil na tako lahki zemlji! Če pa s tim plugom v hebski okolici in na bližnjem Parskem le orati zamorejo, ako po dva ali celó čvetero volov vprežejo, in če še en gonjač mora zraven živine gori in doli koračiti, da se sprehaja pod milim nebom! moramo res milovati nedolžno živino, ki se tako terpinči, ne pa gospodarja, kteremu pameti manjka, da si ne omisli pluga, s kterim se lahko dela in postopača zraven živine treba ni. (Konec sledi.)

Starogodovinski pomenki.

Mitologiški kraji.

Razložil Davorin Terstenjak.

(Konec.)

Še lepše se očituje častje Shivaizma gor po Ščavnici. Tam so Jamičarji po Shiva-tu, Jamatu *) Jamniku — jetniku pogubljenih. On je božanstvo mertvih in je jezdil na bisu (Büffel), zato so sosedu Jamičarjev Bisarjanci.

Shiva (ženska stran) pa je tudi imela dobre lastnosti, bila je kot Bhavany — Baba boginja ljubečih in se je velela Blaga in Draga, in glejte v sosesčini Jamičarjev in Bisarjancev Dragotince in Blaguše. Shiva je bila tudi boginja kupcev in se je velela Chatī die Kaufmännin, in čudovitno zares! — poleg Dragotincev in Bisarjancev nahajamo Kupetince in na rimsko-slovenskih kamnih noriških in panonskih stotino imen Cupitius, Cupitianus, Cupetinus, Cupetina in celi rod Panoncov, to je, kupcov. Shiva se je tudi velela Rama, to je, radostna, in Sthana, to je, Stanislava (die Beständige); zato nahajamo v bližini Kupetincev Radince in Stanetince. Imela je kot črna boginja hude oči, zato so jej rekli Virobakša (slovenski virooka) in Trilokena, ker je tri oči imela; znamenito je tedaj viditi Okoslavce v sosesčini Očislavcov! Za temi pridejo Krabonošci (indiški Shiva suradhara, die Kuhträgerin), ker je krava njeni zaznamek; za Krabonošci so Juvanci (indiški juvan, latinski juvenis, juvenis, zato toliko slovenskih imen Juvancič), kteri se tudi velijo Ivanci (ker je *ju* = *i*, na priliko, jūnoh in žnoh, Jovan in Ivan). Za Ivanci so Stavnici in Stahani — Stanislavi; za temi pridejo Ihovci in Izmanci, ki so ime dobili po ihu, igu, to je, volu (jumentum, po pravem jugmentum).

Shiva se veli tudi Ishani dominatrix, imperans, Vladislava, Vladomira, Vlasta, — in glejte za Izmanci Vlastomerce! Shiva se je tudi velel Čandrašekhara lunam gerens (in vertice, in capite), — zato nahajamo v sosesčini Vlastomercev Lunanoše!

Idimo zdaj od Ščavnice proti Pesnici. Tu se nam novo častje odpira. Shivin symbol kakor boginje pekla je tudi kôzel, kteri se veli tudi pri nas in ogerskih Slovencih cogelj (nemški Zagel, Zakel, kôza z dolgo volno), — zato se velijo sosedu Ivancev Cogetinci. Kôza se veli v Sanskritu čaga, in glejte ne daleč od Cogetincev Čagovce. Blizo Čagove nahajamo dve vasi Vishnuitov Verjane in Svinjarce, ter pa same Shivaite, Tèrbetince, Tèrnovce, Vitomarce, Biščane, Gočovce, Voličance — zgolj častitelje tèra, vita, bisa, goča (gô sanskritski Ochs, od kodar slovenski gov, govedo) vola Shivatovega.

*) Od glagola indiškega jam, slovenski jamem, jeti; glej „Bopp: Gloss.“ sub voce. Pis.

Shiva se tudi veli Vila, kar Paulin prestavlja arcus, in glejte spet: Ločič in Vilovnjak se nahajata v bližini gore imenovanih vesnic. Dalje doli so spet tri vesnice, ktere so ime dobile po častju Shivatovem in sicer Savci, Vitjani in Tèrbetinci po Savi, vitu, tèru. So to skoro sosedne vasi, ki so jasna priča, kako skerbno so stari Slovenci razločevali imena. To ljubo žival, zaznamek božanstva njihovega, pa tudi njim naj boljše koristno so hotli prav lepo častiti, zato so kerstili z njenim imenom skor vsako ves, vodo in goro, ali za ložji razloček s sinonimnim izrazom.

Nahajamo še kraj Drave Muretince pe biku muri, dalje Sabovce in Svetlince, častitelje luči, svetlobe; sanskritski sabha, ktera beseda je nekdanj tudi Slovencom znana bila, kakor ime Sobot, Sobotica *) pričuje, v ktere bližini so Luče in Svičina kopla (kopalo, severnoslovenski kupalo je bil praznik letnega solnca), kar pa na častje luči, svetlobe opominja. Ne daleč od Sabovce so Tibelci, spet mitologiško ime, opominjajoče na boga Bela, Belina, kterege Tertulian tudi Tibelina imenuje, in ktero ni drugo božanstvo, kakor Rama, Čandra, to je, Radoslav beli bog, Radogost, svetli lučni bog. Blizo Sabovce pred pragom starega Petovja je Budina, občina, ki je ime dobila po častju Budata, predslednje avatare Višnutove.

Tudi v okolici mariborški nahajamo mitologiške imena kakor Radizel in Vilana, ne daleč od Vilane pa Lutomer, občina v frajhamski fari. Ime Lutomer se trikrat najde na noriških kamnih.

In tako bi znal dosti vasi, rečic, gor itd. imenovati, ktere imajo mitologiške imena, ali ostroumnemu čitatelju so že te zadosti. Ne vlada goli slučaj v tih imenih, temoč v njih genij starodavnih časov pišljá s svojimi krili. Kako stare že so vse te vasi, ker so že davno pozabljene imena se še ohranile! Od dosta imen že narod slovenski pomena ne pozna, kakor, postavim, od „Savci“, „Vitjani“, „Vitomarci“, — al sosedni Tèrbetinci in kritično jezikoslovje nam njihov pomen razločuje. Ker še do dnešnjega dneva nahajamo toliko krajev, kteri imajo mitologiške imena, kdo bo še dvomil, da so imena Emona, Hemona, Aemona **) (na dravskem polju so še rodovine Emec), Celeja, Siscia, Varunum, Berunium, Upelae itd., tudi mitologiške in po tem takem djanski dokazi za naše terdenje. Ker jih še verh tega plastiški obrazi in simboli podpirajo, kdo more biti tako prederzen, da bi djal: vse to je celtiško, in naše terdenja so „ausschweifendste Ansichten“? ***)

Zivljenjepisje slavnih Slovanov.

Baron Čehovin.

Baron Čehovin, sedanji c. k. nadkojnik ulanov, je rojen v Branici na Krasu, blizo štiri ure od Tersta. Pred 27 leti, ko je bil še učenec na goriškem gimnaziju, so ga vzeli v vojake, kakor več družih njegovih tovaršev.

Čehovin se je vseskozi izverstno obnašal. O začetku znane vojske v letu 1848 na Laškem, namreč potem, ko so, posebno v Milanu in v Benetkah, austrijski podložniki začeli protiviti zoper svojo vlado, pridruživši se bližnjim Piemontezom ali sardinskemu kralju Karlu Albertu, je bil Čehovin nadtopničar (Oberfeuerwerker),

*) Pri severnih Slovencih so Sobotki bili solnčni prazniki.

**) Ama, Ema se pri Čehih nahaja pod imenom Libuša, kakor Ishani, Lada, Ladislava Vladislava, Vladomira pod imenom Vlasta. Zmiraj jednaki duh, čeravno ni jednako ime! Pis.

***) Kakor unidan omenjeni kritikar K. (iz Gradca) v draždan-skem „Correspondenz-Blatt“ blodi. Vred.